

Закон о девизном пословању

(Објављен у "Службеном листу СРЈ", бр. 23 од 27. 4. 2002. године)

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се:

- 1) плаћање и наплаћивање средствима плаћања у пословању између резидената и нерезидената, као и пренос тих средстава;
- 2) плаћање и наплаћивање страним средствима плаћања у пословању између резидената;
- 3) куповина и продаја средстава плаћања између резидената и нерезидената, као и куповина и продаја страних средстава плаћања између резидената;
- 4) једностранни преноси средстава плаћања из земље и у земљу који се не врше по основу извршења посла између резидената и нерезидената;
- 5) текући и депозитни рачуни резидената у иностранству и резидената и нерезидената у земљи, осим динарских текућих и депозитних рачуна резидената у земљи.

Плаћање, наплаћивање, пренос, куповина и продаја из става 1. овог члана врше се у складу са овим законом, добрим пословним обичајима и пословним моралом.

Плаћање, наплаћивање, пренос, куповина и продаја из става 1. овог члана подлежу девизној контроли, чији органи имају право да, ради провере, захтевају сву документацију о тим плаћањима, наплаћивањима, преносу, куповини и продаји, као и другу документацију неопходну за девизну контролу.

Народна банка Југославије овлашћена је да доноси прописе ради спровођења одредаба овог закона.

Члан 2.

Поједини појмови, у смислу овог закона, имају следећа значења:

(1) Резиденти

Резиденти су:

- 1) правна лица која су регистрована у земљи (у даљем тексту: правна лица), осим представништава тих лица која се налазе изван земље;
- 2) огранци – филијале страних правних лица уписани у регистар код надлежног органа у земљи;
- 3) предузетници – физичка лица, која самостално обављају делатност ради стицања добити и регистрована су код надлежног органа (у даљем тексту: предузетници);
- 4) физичка лица са пребивалиштем у земљи, осим физичких лица чији привремени боравак у иностранству траје дуже од једне године;
- 5) физичка лица – страни држављани, који на основу дозволе за боравак, односно радне визе бораве у земљи дуже од једне године;
- 6) државни органи и организације, дипломатска представништва у иностранству и лица запослена у тим представништвима, као и чланови њихових породица.

(2) Нерезиденти

Нерезиденти су сва лица која нису наведена под појмом резидената.

(3) Овлашћена банка и банка

Овлашћена банка је правно лице које је основано и послује у складу са Законом о банкама и другим финансијским организацијама и које има овлашћење Народне банке Југославије за обављање послова са иностранством.

Банка је правно лице које је основано и послује као банка и друга финансијска организација у складу са Законом о банкама и другим финансијским организацијама и које нема овлашћење Народне банке Југославије за обављање послова са иностранством.

(4) Средства плаћања

Средства плаћања су динар, домаће хартије од вредности и страна средства плаћања.

Домаће хартије од вредности су хартије од вредности које емитује резидент.

Домаће хартије од вредности које гласе на страну валуту су акције, обвезнице, благајнички записи, комерцијални записи, државни записи и сертификати о депозиту, као и финансијски деривати којима се тргује на берзи у складу са Законом о хартијама од вредности.

Страна средства плаћања су девизе, ефективни страни новац и стране хартије од вредности, од чега су:

- 1) девизе – потраживања у иностранству која гласе на страну валуту,
- 2) ефективни страни новац – потраживање у готовини, односно папирни или ковани новац који гласи на страну валуту,
- 3) стране хартије од вредности – хартије од вредности које емитује нерезидент и које гласе на страну валуту.

(5) Инструменти плаћања

Инструменти плаћања су акредитиви, дознаке, платне картице, менице, чекови и други банкарски и финансијски документи наплативи у страној валути.

(6) Девизно тржиште

Девизно тржиште је тржиште на коме се купују и продају девизе и ефективни страни новац.

(7) Мењачки послови

Мењачки послови су послови куповине од физичких лица и продаје тим лицима ефективног страног новца и чекова који гласе на страну валуту и могу бити уновчени у страну валуту.

(8) Текући послови

Текући послови су послови закључени између резидената и нерезидената чија намена није пренос капитала.

Плаћања и преноси по текућим пословима обухватају, без ограничења:

- 1) плаћања по основу спољнотрговинских послова, као и по другим текућим пословима са иностранством, укључујући и услуге;
- 2) плаћања на име камата на кредите и нето добит од других улагања;

3) плаћања дела главнице кредита, повлачење директних инвестиција и пренос добити по основу директних инвестиција;

4) плаћања и преносе на име умереног износа трошкова издржавања породице.

(9) Капитални послови

Капитални послови су послови између резидената и нерезидената који нису текући послови са иностранством.

У капиталне послове из става 1. овог члана убрајају се и:

- директне инвестиције,
- улагања у некретнине,
- послови са дугорочним хартијама од вредности на тржишту капитала,
- послови са краткорочним хартијама од вредности на тржишту новца,
- послови са инвестиционим фондовима,
- кредитни послови,
- јемства и гаранције,
- послови по основу животног осигурања,
- једностранни преноси средстава плаћања (лични и физички).

(10) Директне инвестиције

Директне инвестиције су сва улагања резидента у иностранству и нерезидента у земљи, која улагач обавља са намером успостављања трајних економских односа и остваривања знатног утицаја на управљање правним лицем у складу са Законом о спољнотрговинском пословању и Законом о страним улагањима.

Успостављање трајних економских односа и остваривање знатног утицаја на управљање правним лицем подразумева:

1) оснивање правног лица или повећање основног капитала правног лица у потпуном власништву улагача, оснивање дела правног лица (филијале) или откуп већ постојећег правног лица у потпуном власништву улагача или улагање ради обављања делатности предузетника;

2) улагање у ново или већ постојеће правно лице ако улагач стиче 10 или више процената учешћа у основном капиталу, односно више од 10% гласачких права после испуњења услова из става 1. ове тачке;

3) кредите ради успостављања трајних економских односа, са роком од пет година или дужим, ако имају особину подређеног потраживања (субординирани кредити).

(11) *Послови са хартијама од вредности*

Послови са хартијама од вредности су послови на тржишту капитала и тржишту новца, као и послови са инвестиционим фондовима који нису послови у смислу директних улагања.

Хартије од вредности којима се тргује на тржишту капитала у смислу овог закона су акције, обвезнице и друге дужничке хартије од вредности које су емитоване у серији, са роком доспећа дужим од једне године.

Хартије од вредности којима се тргује на тржишту новца у смислу овог закона су хартије од вредности емитоване у серији, са роком доспећа до годину дана, као што су благајнички записи, комерцијални записи, сертификати о депозиту и банкарски акцепти.

(12) *Кредитни послови*

Кредитни послови су правни послови закључени у девизама у складу са овим законом и Законом о кредитним пословима са иностранством, и то између:

- резидената, којима резидент даје, односно узима кредите у земљи;
- резидената и нерезидената, којима резидент узима кредите од нерезидента у иностранству ради обављања своје делатности;
- нерезидента и резидента, којима резидент из делатности за коју је регистрован одобрава кредите нерезиденту.

Јемства и гаранције регулисани су Законом о кредитним пословима са иностранством, осим гаранција за добро извршење посла.

(13) *Послови по основу животног осигурања*

Послови по основу животног осигурања укључују плаћања премија и осигураних износа на основу уговора између осигуравајућег друштва – нерезидента и резидента као корисника, као и осигуравајућег друштва – резидента и нерезидента као корисника, у складу са Законом о осигурању имовине и лица.

(14) *Једнострани преноси средстава плаћања*

Једнострани преноси средстава плаћања су преноси из земље у иностранство или из иностранства у земљу, који се не заснивају на извршењу посла, између резидента – физичког лица и нерезидента – физичког лица, а могу бити лични и физички.

Лични пренос средстава плаћања из земље и у земљу укључује поклоне и помоћ, наследство, ренту, подмирење дуга усељеника у матичној земљи и пренос средстава исељеника у иностранство.

Физички пренос средстава плаћања је сваки пренос готовине у динарима, као и пренос ефективног страног новца и хартија од вредности из земље и у земљу.

II. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Плаћање и наплаћивање у средствима плаћања

Члан 3.

Резиденти и нерезиденти користе девизе за плаћање иностранству, ако овим законом није друкчије одређено.

Члан 4.

Плаћање, наплаћивање, пренос и исплата у земљи између резидената, између резидената и нерезидената и између нерезидената врше се у динарима.

Изузетно од става 1. овог члана, плаћање, наплаћивање и пренос из тог става могу се вршити и у девизама, и то по основу:

- 1) продаје и давања у закуп станова, пословног простора и других непокретности;
- 2) отплате девизног кредита у земљи;
- 3) наплаћивања премија осигурања од нерезидената;
- 4) наплаћивања премија и преноса по основу осигурања живота, као и преноса износа штете по основу обавезног осигурања од одговорности власника моторног возила са страном регистрацијом;
- 5) куповине и продаје домаћих хартија од вредности које гласе на страну валуту;

6) уплате у гарантни фонд члана Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности.

Плаћање, наплаћивање и исплата из овог члана могу се вршити и у ефективном страном новцу, и то по основу:

1) исплате ефективног страног новца са девизне штедне књижице и девизног рачуна;

2) продаје и куповине робе са консигнационог складишта и у слободним царинским продавницама.

Плаћање, наплаћивање и пренос по текућим и капиталним пословима

Члан 5.

Плаћања, наплаћивање и пренос по текућим и капиталним пословима између резидената и нерезидената, који су дозвољени овим законом, врше се преко овлашћене банке.

Народна банка Југославије врши плаћање, наплаћивање и пренос за резиденте – државне органе и организације.

Овлашћена банка и Народна банка Југославије не могу извршити налог за плаћање, односно пренос иностранству ако такво плаћање, односно пренос нису дозвољени овим законом.

Платним картицама не може се вршити плаћање по капиталним пословима.

Народна банка Југославије прописује услове и начин плаћања, наплаћивања и преноса по текућим и капиталним пословима у девизама и у динарима.

Плаћање, наплаћивање и пренос по текућим пословима

Члан 6.

Плаћање, наплаћивање и пренос по текућим пословима између резидената и нерезидената врше се слободно, у складу са овим законом.

Члан 7.

Резидент који је девизе остварио у иностранству, као и резидент који је девизе пренео у иностранство а није их употребио у иностранству – дужни су да те девизе унесу у земљу, у складу са овим законом.

Члан 8.

Резидент – правно лице и предузетник дужан је да добит остварену по основу обављања привредне делатности у иностранству коју не искористи за намене утврђене Законом о спољнотрговинском пословању – унесе у земљу, у року од осам радних дана од дана исказивања добити.

Члан 9.

Резидент – правно лице и предузетник дужан је да извезену робу и извршену услугу у иностранству наплати у уговореном року, а најкасније у року од осам радних дана од истека тог рока.

Резидент – правно лице дужан је да добит остварену по основу извођења инвестиционих радова у иностранству, као и девизе које је, у складу с гарантним роковима, наручилац инвестиционих радова задржао као гаранцију за исправност извршених радова – унесе у земљу, у року од осам радних дана од дана завршетка инвестиционих радова, односно дана истека гарантног рока.

Посао извоза робе и услуга у иностранство са уговореним роком наплате дужим од 90 дана од дана извозног царињења робе, односно дана извршења услуге у иностранству јесте кредитни посао, који мора бити регистрован код Народне банке Југославије.

Члан 10.

Резидент – правно лице и предузетник дужан је да унапред плаћену робу и услугу у иностранству увезе у уговореном року.

Ако резидент из става 1. овог члана унапред плаћену робу и услугу у иностранству не увезе у уговореном року, дужан је да изврши повраћај плаћеног износа девиза, у року од осам радних дана од дана истека уговореног рока.

Посао увоза робе и услуга са уговореним роком увоза дужим од 90 дана од дана извршеног налога за плаћање јесте кредитни посао, који мора бити регистрован код Народне банке Југославије.

Плаћање, наплаћивање и пренос по капиталним пословима

Члан 11.

Плаћање, наплаћивање и пренос по капиталним пословима између резидената и нерезидената су слободни, осим ако овим законом није друкчије прописано.

Члан 12.

Резиденти могу слободно вршити плаћање и пренос капитала по основу стицања, продаје и ликвидације директних инвестиција у иностранству само ако је тај посао регистрован и извршен у складу са Законом о спољнотрговинском пословању.

Нерезиденти могу слободно вршити плаћање и пренос капитала по основу стицања, продаје и ликвидације директних инвестиција у земљи ако је тај посао регистрован и извршен у складу са Законом о страним улагањима.

Члан 13.

Резидент не може вршити плаћање и пренос ради стицања власништва над некретнинама у иностранству, осим ако законом или међународним уговором није друкчије прописано.

Одредба става 1. овог члана не односи се на резиденте – државне органе и организације, дипломатска представништва у иностранству и лица запослена у тим представништвима, као ни на чланове њихових породица.

Нерезидент не може вршити плаћање ради стицања власништва над некретнинама у земљи, осим ако законом или међународним уговором није друкчије прописано.

Забрана из става 3. овог члана не односи се на нерезидента – физичко лице које привремено борави у иностранству дуже од једне године.

Члан 14.

Резиденти не могу вршити плаћање ради куповине иностраних хартија од вредности на иностраним и домаћим тржиштима капитала, осим ако Законом о хартијама од вредности, Законом о спољнотрговинском пословању или међународним уговором није друкчије прописано.

Нерезиденти могу вршити плаћање ради куповине домаћих хартија од вредности само под условима прописаним Законом о хартијама од вредности, Законом о измирењу обавеза по основу девизне штедње грађана, Законом о страним улагањима или међународним уговором.

Члан 15.

Резиденти не могу вршити плаћање ради куповине иностраних краткорочних хартија од вредности на иностраним и домаћим тржиштима новца, осим овлашћених банака, под условима које пропише Народна банка Југославије.

Нерезиденти не могу вршити плаћање ради куповине домаћих краткорочних хартија од вредности.

Члан 16.

Резиденти не могу вршити плаћање ради улагања у иностране инвестиционе фондове.

Члан 17.

Плаћање и наплаћивање по кредитним пословима је слободно само ако је закључено у складу са овим законом и Законом о кредитним пословима са иностранством.

Кредитирање у динарима између резидента и нерезидента није дозвољено.

Члан 18.

Резидент – физичко лице не може плаћати премије осигурања живота у иностранству нерезиденту – осигуравајућем друштву.

Члан 19.

Физички пренос средстава плаћања врши се у складу са овим законом.

Народна банка Југославије прописује услове и начин личних и физичких преноса средстава плаћања.

Кредити у девизама између резидената у земљи**Члан 20.**

Овлашћена банка не може резиденту одобрити кредит у девизама, осим резиденту – правном лицу и предузетнику, и то за плаћање увоза робе и услуга из иностранства.

Валутна клаузула**Члан 21.**

Дозвољено је уговарање у девизама у земљи с тим што се плаћање и наплаћивање врши у динарима.

Девизни и динарски рачуни резидената и нерезидената у земљи и иностранству**Члан 22.**

Овлашћена банка, односно банка не може девизе у земљи држати код другог резидента, осим код друге овлашћене банке, код Народне банке Југославије и институције која обавља послове централног регистра, клиринга и салдирања хартија од вредности.

Овлашћена банка не може држати девизе на рачунима код нерезидената, осим код страних банака.

Члан 23.

Резидент – правно лице и предузетник девизе држи на девизном рачуну код овлашћене банке, односно банке или их продаје тој банци.

Изузетно од става 1. овог члана, резидент – правно лице може држати девизе код институције која обавља послове централног регистра, клиринга и салдирања хартија од вредности.

Резидент – правно лице и предузетник не може имати девизне рачуне код банке у иностранству, осим у случајевима које пропише Народна банка Југославије.

Резидент – државни орган и организација не може имати девизне рачуне код овлашћене банке, односно банке, осим код Народне банке Југославије.

Резидент – државни орган и организација, који у оквиру свог пословања оствари девизе и ефективни страни новац, те девизе, односно тај ефективни страни новац продаје Народној банци Југославије.

Резидент – физичко лице не може имати отворене девизне рачуне код банке у иностранству, осим физичких лица – страних држављана који, на основу дозволе за боравак, односно радне визе, бораве у земљи дуже од једне године, лица запослених у дипломатским представништвима у иностранству и чланова њихових породица.

Члан 24.

Девизе остварене у складу са овим законом, нерезидент може држати на девизном рачуну код овлашћене банке, односно банке, или их може продати тој банци.

Нерезидент не може на рачуну код овлашћене банке, односно банке држати динаре које није остварио наплаћивањем по текућим пословима, или капиталним пословима дозвољеним овим законом.

Нерезидент не може од овлашћене банке, односно банке купити девизе у износу већем од износа динарске противвредности коју оствари у складу са овим законом.

Трансфер средстава са рачуна нерезидента

Члан 25.

Није дозвољен трансфер средстава са девизног и динарског рачуна код овлашћене банке, односно банке оног нерезидента који није измирио све пореске, царинске и друге обавезе према држави из тог посла.

III. ДЕВИЗНО ТРЖИШТЕ И КУРС ДИНАРА

Девизно тржиште

Члан 26.

На девизном тржишту могу се куповати и продавати девизе и ефективни страни новац за намене које су дозвољене овим законом.

Изузетно од става 1. овог члана, овлашћена банка, односно банка може у своје име и за свој рачун на девизном тржишту куповати и продавати девизе и ефективни страни новац за потребе свог пословања, а у складу са показатељем девизног ризика који је прописан Законом о банкама и другим финансијским организацијама.

Члан 27.

Девизе и ефективни страни новац не могу се куповати и продавати изван девизног тржишта.

Члан 28.

Девизно тржиште чине куповина и продаја девиза и ефективног страног новца у земљи које се врше:

1) непосредно:

- између овлашћених банака, односно банака и резидената, као и између овлашћених банака, односно банака и нерезидената;
- између овлашћених банака, односно банака;
- између овлашћених банака и банака;
- између овлашћених банака, банака, резидената који имају овлашћење за обављање мењачких послова и Народне банке Југославије;
- између овлашћених банака, односно банака и резидената који имају овлашћење за обављање мењачких послова;

2) на састанку међубанкарског девизног тржишта:

- између овлашћених банака, као и између тих банака и Народне банке Југославије.

Девизно тржиште чине и куповина и продаја ефективног страног новца коју обављају овлашћена банка, банка, Народна банка

Југославије, као и други резиденти који у складу са овим законом обављају мењачке послове.

Члан 29.

Овлашћене банке, односно банке на девизном тржишту купују и продају девизе и ефективни страни новац у своје име и за свој рачун, у своје име а за рачун резидената и нерезидената и у име и за рачун резидената и нерезидената.

Члан 30.

Мењачке послове могу обављати: овлашћене банке, банке, Народна банка Југославије и резиденти – правна лица и предузетници који имају овлашћење Народне банке Југославије.

Народна банка Југославије прописује услове и начин обављања мењачких послова и поступак контроле мењачких послова.

Члан 31.

Народна банка Југославије прописује услове и начин рада девизног тржишта.

Курс динара

Члан 32.

Курс динара према страним валутама на девизном тржишту формира се слободно, у складу с понудом и тражњом девиза.

Члан 33.

Званични средњи курс динара формира се на начин утврђен прописом који доноси Народна банка Југославије.

За потребе књиговодства и статистике примењује се званични средњи курс динара.

За обрачун царине и других увозних дажбина примењује се званични средњи курс динара утврђен последњег радног дана у недељи која претходи недељи у којој се утврђује износ царине и других увозних дажбина, у складу са законом којим се уређују царине.

IV. ФИЗИЧКИ ПРЕНОСИ СРЕДСТАВА ПЛАЋАЊА

Члан 34.

Слободно је уношење у земљу ефективног страног новца, платних картица и чекова који гласе на страну валуту.

Слободно је изношење платних картица у иностранство.

Изношење динара из земље и уношење у земљу

Члан 35.

Народна банка Југославије прописује износ динара који резиденти и нерезиденти који су физичка лица могу износити из земље и уносити у земљу, као и услове под којима овлашћена банка може износити динаре из земље.

Изношење и уношење ефективног страног новца, чекова и хартија од вредности

Члан 36.

Народна банка Југославије прописује износ ефективног страног новца и чекова које резидент – физичко лице може износити у иностранство, услове и начин изношења хартија од вредности, као и услове под којима овлашћена банка може износити из земље ефективни страни новац и хартије од вредности.

Народна банка Југославије прописује услове под којима нерезидент – физичко лице може износити у иностранство ефективни страни новац и хартије од вредности које је стекао у складу са законом, односно уносити у земљу ефективни страни новац и хартије од вредности.

Спречавање прања новца

Члан 37.

Резидент и нерезидент су дужни да приликом преласка државне границе царинском органу пријаве свако уношење, односно изношење

ефективног страног новца, динара и хартија од вредности у вредности која прелази износе прописане законом којим се уређује спречавање прања новца.

V. ИЗВЕШТАВАЊЕ

Обавеза извештавања

Члан 38.

Народна банка Југославије, односно надлежни државни орган прописује резидентима и нерезидентима обавезу извештавања о плаћању, наплаћивању, преносу, куповини и продаји из члана 1. овог закона, као и услове и начин тог извештавања.

Резиденти и нерезиденти којима је прописана обавеза извештавања дужни су да без одлагања Народној банци Југославије, односно надлежном државном органу омогуће увид у пословне књиге, као и да им ставе на располагање или доставе другу потребну документацију.

Резиденти и нерезиденти из става 2. овог члана дужни су да чувају пословну документацију најмање пет година.

Члан 39.

На основу података из извештаја из члана 38. овог закона, Народна банка Југославије израђује пројекцију платног биланса земље – као аналитичку подлогу за утврђивање циљева и задатака монетарне политике, и прати остваривање те пројекције.

VI. ДЕВИЗНА КОНТРОЛА

Члан 40.

Контролу девизног пословања које је уређено овим законом и прописима донетим на основу тог закона врше органи контроле – Народна банка Југославије, Савезни девизни инспекторат, односно надлежни органи република чланица и царински органи.

Члан 41.

Народна банка Југославије врши контролу девизног пословања овлашћених банака, банака и других финансијских организација, мењача, као и резидената и нерезидената који су са овлашћеном банком, банком и другом финансијском организацијом, односно мењачем повезани имовинским, управљачким и пословним односима.

Члан 42.

Царински орган врши контролу изношења из земље и уношења у земљу девиза, динара, чекова, хартија од вредности и злата у путничком, робном и поштанском саобраћају.

Члан 43.

Царински орган, уз издавање потврде, може на граничном прелазу привремено одузети од резидената и нерезидената износ динара и ефективног страног новца, чекова и хартија од вредности које гласе на страну валуту који прелази износ који пропише Народна банка Југославије.

Члан 44.

Контролу девизног пословања резидената и нерезидената врши Савезни девизни инспекторат.

Савезни девизни инспекторат врши контролу девизног пословања лица из члана 41. овог закона ако су та лица с лицима из става 1. овог члана повезана имовинским, управљачким и пословним односима.

Надлежни државни орган прописује начин вршења контроле девизног пословања из става 1. овог члана.

Члан 45.

Савезни девизни инспекторат води прекршајни поступак и у првом степену доноси решење за прекршаје предвиђене овим законом и другим прописима.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба надлежном органу за прекршаје.

Прекршајни поступак за прекршаје прописане овим законом води се у складу са Законом о прекршајима којима се повређују савезни прописи.

Члан 46.

Ефективни страни новац, чекове, хартије од вредности и динаре, које су привремено одузели због основане сумње да је извршено кривично дело или прекршај – органи контроле дужни су да депонују на наменски рачун Савезног девизног инспектората који се води код Народне банке Југославије или да их ставе у депо код Народне банке Југославије у року од два радна дана од дана њиховог одузимања.

Члан 47.

Органи контроле дужни су да сарађују у вршењу девизне контроле и да стављају на располагање податке, налазе и информације којима располажу а потребни су за вршење девизне контроле, као и да, по потреби, ангажују друге надлежне органе.

VII. ЗАШТИТНЕ МЕРЕ

Члан 48.

Ако се не остварују циљеви економске и монетарне политике, Народна банка Југославије може предузети следеће заштитне мере:

- 1) ограничити плаћање по основу текућих и капиталних послова;
- 2) ограничити или забранити изношење у иностранство и уношење из иностранства динара, ефективног страног новца и хартија од вредности које гласе на страну валуту;
- 3) прописати услове под којима резидент и нерезидент могу држати девизе код овлашћене банке, односно банке;
- 4) увести полагање бескаматног девизног депозита код Народне банке Југославије;
- 5) увести обавезну продају девиза са девизних рачуна;
- 6) ограничити или забранити куповину и продају одређених девиза и ефективног страног новца на девизном тржишту;
- 7) ограничити или забранити послове терминске купопродаје девиза;
- 8) друге мере.

Мере из става 1. овог члана примењују се док трају поремећаји због којих су донесене, а најдуже шест месеци од њиховог доношења.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1. Кривична дела

Члан 49.

Ко врши плаћање по капиталним пословима супротно пропису Народне банке Југославије, казниће се за кривично дело казном затвора од шест месеци до пет година.

Члан 50.

Ко купује од физичких лица и ко продаје тим лицима ефективни страни новац и чекове који гласе на страну валуту и који могу бити уновчени у страној валути без овлашћења Народне банке Југославије, казниће се за кривично дело казном затвора од шест месеци до пет година.

2. Прекршаји

Члан 51.

Новчаном казном од 4.200 до 630.000 динара казниће се за прекршај резидент – правно лице, државни орган и организација, овлашћена банка, односно банка и нерезидент – правно лице:

- 1) ако девизе користи супротно одредбама овог закона (члан 3);
- 2) ако плаћање, наплаћивање, пренос и исплату у земљи врши супротно одредбама члана 4. овог закона (члан 4);
- 3) ако плаћање, наплаћивање и пренос по текућим и капиталним пословима не врши преко овлашћене банке (члан 5. став 1);
- 4) ако изврши налог за плаћање, односно пренос иностранству а такво плаћање, односно пренос нису дозвољени овим законом (члан 5. став 3);
- 5) ако плаћање по капиталним пословима врши платним картицама (члан 5. став 4);
- 6) ако плаћање, наплаћивање и пренос у девизама и динарима по текућим и капиталним пословима врши супротно пропису Народне банке Југославије (члан 5. став 5);
- 7) ако девизе које је остварио у иностранству, као и девизе које је пренео у иностранство а није их употребио у иностранству не унесе у земљу у складу са овим законом (члан 7);

8) ако, супротно члану 8. овог закона, добит остварену по основу обављања привредне делатности у иностранству не унесе у земљу у року од осам радних дана од дана исказивања добити (члан 8);

9) ако извезену робу и извршену услугу у иностранству не наплати у уговореном року, а најкасније у року од осам радних дана од истека тог рока (члан 9. став 1);

10) ако добит остварену по основу извођења инвестиционих радова у иностранству, као и девизе које је, у складу с гарантним роковима, наручилац инвестиционих радова задржао као гаранцију за исправност извршених радова, не унесе у земљу у року од осам радних дана од дана извршења инвестиционих радова, односно дана истека гарантног рока (члан 9. став 2);

11) ако код Народне банке Југославије посао извоза робе и услуга са уговореним роком наплате дужим од 90 дана није регистровао као кредитни посао (члан 9. став 3);

12) ако унапред плаћену робу и услугу не увезе у уговореном року (члан 10. став 1);

13) ако посао увоза робе и услуга са уговореним роком увоза дужим од 90 дана од дана извршеног налога за плаћање није регистровао код Народне банке Југославије као кредитни посао (члан 10. став 3);

14) ако плаћање и пренос капитала по основу стицања, продаје и ликвидације директних инвестиција у иностранству врши супротно одредби члана 12. став 1. овог закона (члан 12. став 1);

15) ако плаћање и пренос капитала по основу стицања, продаје и ликвидације директних инвестиција у земљи врши супротно одредби члана 12. став 2. овог закона (члан 12. став 2);

16) ако плаћање и пренос ради стицања власништва над некретнинама у иностранству врши супротно одредби члана 13. став 1. овог закона (члан 13. став 1);

17) ако плаћање ради стицања власништва над некретнинама у земљи врши супротно одредби члана 13. став 3. овог закона (члан 13. став 3);

18) ако плаћање ради куповине иностраних хартија од вредности на иностраним и домаћим тржиштима капитала врши супротно одредби члана 14. став 1. овог закона (члан 14. став 1);

19) ако плаћање ради куповине домаћих хартија од вредности врши супротно одредби члана 14. став 2. овог закона (члан 14. став 2);

20) ако плаћање ради куповине иностраних краткорочних хартија од вредности на иностраним и домаћим тржиштима новца врши супротно одредби члана 15. став 1. овог закона и условима које пропише Народна банка Југославије (члан 15. став 1);

21) ако плаћање врши ради куповине домаћих краткорочних хартија од вредности (члан 15. став 2);

22) ако плаћање врши ради улагања у иностране инвестиционе фондове (члан 16);

23) ако плаћање и наплаћивање по кредитним пословима врши супротно одредби члана 17. став 1. овог закона (члан 17. став 1);

24) ако кредитирање у динарима врши супротно одредби члана 17. став 2. овог закона (члан 17. став 2);

25) ако кредит у девизама одобри супротно одредби члана 20. овог закона (члан 20);

26) ако девизе у земљи не држи код друге овлашћене банке, код институције која обавља послове централног регистра, клиринга и салдирања хартија од вредности или код Народне банке Југославије (члан 22. став 1);

27) ако девизе у иностранству не држи код страних банака (члан 22. став 2);

28) ако девизе у земљи не држи на девизном рачуну код овлашћене банке, односно банке (члан 23. став 1);

29) ако има девизне рачуне код банке у иностранству супротно пропису Народне банке Југославије (члан 23. став 3);

30) ако има девизне рачуне код овлашћене банке, односно банке супротно одредби члана 23. став 4. овог закона (члан 23. став 4);

31) ако девизе, односно ефективни страни новац који оствари у оквиру свог пословања не прода Народној банци Југославије (члан 23. став 5);

32) ако девизе остварене у складу са овим законом не држи код овлашћене банке, односно банке (члан 24. став 1);

33) ако држи на рачуну код овлашћене банке, односно банке динаре које није остварио наплаћивањем по текућим пословима или капиталним пословима дозвољеним овим законом (члан 24. став 2);

34) ако од овлашћене банке, односно банке купи девизе у износу већем од износа динарске противвредности коју оствари у складу са овим законом (члан 24. став 3);

35) ако изврши трансфер средстава са девизног и динарског рачуна код овлашћене банке, односно банке а није измирио све пореске, царинске и друге обавезе према држави из тог посла (члан 25);

36) ако купује и продаје девизе изван девизног тржишта (члан 27);

37) ако обавља мењачке послове супротно пропису Народне банке Југославије (члан 30. став 2);

38) ако за потребе књиговодства и статистике, као и за обрачун царине и других увозних дажбина, не примењује курс из члана 33. овог закона (члан 33. ст. 2. и 3);

39) ако динаре из земље износи супротно пропису Народне банке Југославије (члан 35);

40) ако из земље ефективни страни новац и хартије од вредности износи супротно пропису Народне банке Југославије (члан 36. став 1);

41) ако без пријаве царинском органу покуша да пренесе или пренесе преко државне границе ефективни страни новац, динаре и хартије од

вредности у вредности која прелази износе прописане законом којим се уређује спречавање прања новца (члан 37);

42) ако не поступа у складу с прописаном обавезом извештавања (члан 38. став 1);

43) ако Народној банци Југославије, односно надлежном државном органу не омогући увид у пословне књиге и не стави им на располагање или не достави другу потребну документацију (члан 38. став 2);

44) ако не чува пословну документацију најмање пет година (члан 38. став 3);

45) ако привремено одузети ефективни страни новац, чекове, хартије од вредности и динаре не депонује на наменски рачун Савезног девизног инспектората или их не стави у депо код Народне банке Југославије у року од два радна дана од дана њиховог одузимања (члан 46);

46) ако поступи супротно мерама из члана 48. овог закона (члан 48).

За радње из става 1. овог члана казниће се за прекршај и одговорно лице у резиденту – правном лицу или нерезиденту, као и одговорно лице у овлашћеној банци, односно банци – новчаном казном од 200 до 21.000 динара.

За радње из става 1. овог члана казниће се за прекршај и одговорно лице у државном органу и организацији – новчаном казном од 200 до 21.000 динара.

Новчаном казном у двоструком износу динарске противвредности девиза, односно робе и услуга казниће се за прекршај резидент – правно лице и предузетник ако за робу, односно услугу плаћену унапред не изврши повраћај плаћеног износа девиза – у року од осам радних дана од дана истека уговореног рока.

За радње из става 1. овог члана казниће се за прекршај резидент – физичко лице и нерезидент – физичко лице – новчаном казном од 200 до 21.000 динара.

За радње из става 1. овог члана, поред новчане казне, може се изрећи и заштитна мера забране обављања делатности за резидента – правно лице у трајању од три месеца до једне године.

Члан 52.

Новчаном казном од 200 до 21.000 динара казниће се за прекршај резидент – предузетник за радње из члана 51. овог закона.

За радње из члана 51. став 1. овог закона може се, поред новчане казне, изрећи и заштитна мера забране обављања самосталне делатности.

Члан 53.

Новчаном казном од 200 до 21.000 динара казниће се за прекршај резидент – физичко лице:

1) ако супротно одредби члана 18. овог закона плаћа премије осигурања живота у иностранству нерезиденту – осигуравајућем друштву (члан 18);

2) ако супротно пропису Народне банке Југославије врши физички и лични пренос средстава плаћања (члан 19);

3) ако супротно члану 23. овог закона има отворене девизне рачуне код банке у иностранству (члан 23. став 6);

4) ако супротно пропису Народне банке Југославије покуша да изнесе или изнесе динаре из земље, или покуша да унесе или унесе динаре у земљу (члан 35);

5) ако супротно пропису Народне банке Југославије покуша да изнесе или изнесе ефективни страни новац, чекове и хартије од вредности (члан 36. став 1).

Новчаном казном из става 1. овог члана казниће се за прекршај и нерезидент – физичко лице ако покуша да изнесе или изнесе ефективни страни новац и хартије од вредности или покуша да унесе или унесе ефективни страни новац и хартије од вредности супротно пропису Народне банке Југославије (члан 36. став 2).

Члан 54.

За прекршаје из чл. од 51. до 54. овог закона, поред новчане казне, изрећи ће се и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или су били намењени за извршење прекршаја или су настали извршењем прекршаја.

Предмети из става 1. овог члана могу се одузети и ако нису својина учиниоца прекршаја или учинилац прекршаја њима не располаже.

Изузетно од одредаба става 1. овог члана, може се извршити делимично одузимање предмета који су употребљени или су били намењени за извршење прекршаја или су настали извршењем прекршаја, ако побуде или друге околности под којима је прекршај извршен указују да није оправдано да се предмет одузме у целини.

За прекршаје из члана 53. овог закона изрећи ће се заштитна мера одузимања превозног, односно преносног средства ако су његова тајна, односно скривита места била коришћена за скривање предмета прекршаја и ако је вредност предмета прекршаја већа од једне трећине царинске основице превозног, односно преносног средства.

Превозно, односно преносно средство којим се врше услуге превоза у јавном саобраћају може се одузети у смислу става 4. овог члана и ако није својина учиниоца прекршаја ако је његов сопственик знао или је могао знати да је оно употребљено за извршење прекршаја из члана 53. овог закона.

Члан 55.

Поступак по прекршајима из овог закона не може се покренути кад протекну три године од дана када су учињени.

Члан 56.

Предмети извршења кривичног дела и прекршаја из овог закона депонују се на наменски рачун Савезног девизног инспектората, односно стављају у депо који се води код Народне банке Југославије.

Уплата кауције у ефективном страном новцу коју полаже нерезидент – физичко лице у кривичном и прекршајном поступку, као и у поступку вођења спора пред Спољнотрговинском арбитражом, врши се на рачун из става 1. овог члана.

Члан 57.

Новчане казне, имовинска корист и средства плаћања, као и динарска противвредност добијена продајом предмета који су употребљени или били намењени за извршење кривичног дела и прекршаја или су настали извршењем кривичног дела и прекршаја, уплаћују се у савезни буџет.

Ефективни страни новац који је одузет као предмет извршења кривичног дела, привредног преступа или прекршаја продаје се Народној банци Југославије, која динарску противвредност тог новца уплаћује у савезни буџет.

Правне последице осуде

Члан 58.

Резидент – физичко лице које је правноснажно осуђено на казну затвора за кривично дело против уставног уређења и безбедности земље, против привреде и против службене дужности не може се бавити девизним и кредитним пословима са иностранством.

Члан 59.

Резидент – физичко лице које је правноснажно осуђено за кривично дело прописано овим законом, као и за прекршај прописан овим законом, а кажњено је новчаном казном преко 10.000 динара, не може обављати послове и задатке везане за девизно пословање.

Забрана из става 1. овог члана траје три године од дана правноснажности пресуде.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење подзаконских прописа

Члан 60.

Народна банка Југославије и надлежни државни орган донеће прописе на основу овог закона најкасније у року од 60 дана од дана његовог ступања на снагу.

Члан 61.

Поступци започети до ступања на снагу овог закона окончаће се по одредбама закона који је важио у време извршења дела.

Члан 62.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о девизном пословању ("Службени лист СРЈ", бр. 12/95, 29/97, 44/99, 74/99 и 73/2000) и прописи донети на основу тог закона, осим:

1) Уредбе о условима и начину рада јединственог девизног тржишта ("Службени лист СРЈ", бр. 74/2000, 19/2001 и 36/2001);

2) Одлуке о врстама девиза које се купују и продају на јединственом девизном тржишту ("Службени лист СРЈ", бр. 72/2001);

3) Одлуке о врстама девиза којима Народна банка Југославије интервенише на Међубанкарском тржишту девиза ("Службени лист СРЈ", бр. 72/2001);

4) Одлуке о начину вршења платног промета са иностранством ("Службени лист СРЈ", бр. 20/95, 28/97, 10/99 и 57/2001);

5) Одлуке о условима под којима се може одобрити држање девиза на рачуну у иностранству ("Службени лист СРЈ", бр. 28/95, 7/98 и 59/2001);

6) Одлуке о начину достављања извештаја о промету и стању средстава на рачунима у иностранству и плаћању и наплаћивању услуга преко контокорентног рачуна и других података, као и о роковима за подношење тих извештаја ("Службени лист СРЈ", бр. 8/96);

7) Одлуке о вођењу евиденције о закљученом спољнотрговинском послу са иностранством ("Службени лист СРЈ", бр. 74/2000);

8) Одлуке о условима за давање овлашћења банкама за пословање са иностранством, као и о условима за одузимање тих овлашћења ("Службени лист СРЈ", бр. 35/95, 59/96, 4/97, 17/98 и 21/2000);

9) Одлуке о условима обављања мењачких послова ("Службени лист СРЈ", бр. 25/2000, 57/2000, 69/2000, 9/2001, 19/2001, 36/2001, 62/2001 и 7/2002);

10) Одлуке о начину вођења девизног рачуна и девизне штедне књижице домаћег и страног физичког лица ("Службени лист СРЈ", бр. 3/96 и 57/2001);

11) Одлуке о продаји девиза домаћим физичким лицима ("Службени лист СРЈ", бр. 62/95);

12) Одлуке о изношењу и уношењу ефективних динара у путничком промету са иностранством ("Службени лист СРЈ", бр. 23/95 и 39/2001);

13) Одлуке о условима изношења или слања из Југославије и уношења у Југославију новца и вредносница преко поштанских и других пошиљки ("Службени лист СРЈ", бр. 23/95, 41/97, 38/98, 58/2000, 34/2001, 39/2001 и 57/2001);

14) Одлуке о износима и условима изношења ефективног страног новца за плаћања у иностранству и условима уношења ефективног страног новца у земљу ("Службени лист СРЈ", бр. 3/98, 20/99 и 54/99);

15) Одлуке о условима и начину обављања девизне документарне контроле ("Службени лист СРЈ", бр. 1/2001).

Члан 63.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном листу СРЈ".